

דער בעלזער קוזאל

ממענינה הנובע של בעלזא מבית 'מערכת תורות בעלזא' גליון כד | פרשת צו הגדול תש"פ

ממעניני הפרשה

בהתעוררות כה גדולה ובכזו קדושה גדולה, לא כן, אלא שאהרן הכהן נתעלה בכל יום ממדריגה למדריגה, וכשהביא מנחת חביתין הביאה בשלימות הגדולה ביותר, וכל אחד שמביא קרבן פעם אחת בחייו מביאו כמו שאהרן הכהן הביא בכל יום, וזה הפירוש במדרש ש'זה קרבן נחשון' זה קרבן אהרן' הם שניהם באותה מדריגה.

כי הנה דרך הצדיקים היא, ששבים בכל יום בתשובה, ונקראת תשובת הצדיקים כמו שמובא בספר חובות הלבבות (שער עבודת האלקים פרק ד' ד"ה וכבר התבאר), ששבים בתשובה על העבודה ועל המצוות שעשו אתמול ושלושום, שלא היתה בשלימות הגדולה ביותר כמו עכשיו שעולים ממדריגה למדריגה, ואהרן הכהן שתמיד נתעלה והלך ממדריגה למדריגה ושב בכל יום בתשובה על העבודה שהיתה עד היום, והרי תשובה צריך לעשותה בלב נשבר, על כן אומרת התורה הק' אצל אהרן הכהן בקרבן אהרן ובניו 'מחציתה בבוקר ומחציתה בערב', והתורה רצתה לזרו ולהזהיר את אהרן הכהן שאמת שצריך להיות בחינה של 'בוקר' ותשובה, ובכל יום צריך לשוב על העבודה של קודם בחינת תשובת הצדיקים, אבל צריך להיות 'ומחציתה בערב', צריך לעשותה בשלימות הגדולה ובעריבות מושלמת, 'וערבה לה' במתיקות ובשמחה גדולה, ושלא יגע ולא יפגע אחד בשני, שצריך לעשות באמת תשובת הצדיקים על מה שהיה עד היום, אבל גם צריך לעשותה בשמחה ולעבוד את העבודה בשלימות, וזהו הפירוש 'מחציתה בבוקר ומחציתה בערב'.

אושפיזא דאהרן תשס"א

'זאת התורה לעולה' – באמצעות לימוד התורה זוכים לכל הקדושות שהיו בבית המקדש ואנו יכולים להתחזק בימי הגלות

מצינו בגמרא (סנהדרין צט ע"ב) ובמדרש (איכה רבה ג, ז; במדבר רבה יג, ב; בראשית רבה צ, ח; ילקוט שמעוני שיר השירים ז, על הפסוק: 'ענין ברכות בחשבון') ובוזרה הק' (ח"ג ויקרא ז' ע"ב; זוהר חדש ויצא לו ע"א) שעל ידי התורה הקדושה יכולים בני ישראל להחזיק את עצמם בגלות, ולזכות לבנין בית המקדש ולביאת המשיח.

ויש לומר על פי מה דאיתא (ירושלמי יומא ע"א): כל דור שלא נבנה בית המקדש בימיו כאילו נחרב בימיו, והנה זהו רק כשלא לומדים תורה, אבל אם לומדים תורה אזי זוכים על ידי התורה לקדושת בית המקדש, ולכן אוכלים בשר ושותים יין בימים אלו שנחרב אז הבית המקדש, בכדי להראות שכאשר לומדים תורה הרי זה כאילו נבנה בית המקדש, ואילו היה משיח מגיע עכשיו היו יכולים לאכול בשר ולשתות יין, וכמו כן הוא בלימוד התורה, שאינו רק כהקרבנות קרבנות אלא שגם זוכים על ידי כך לכל הקדושות שהיו בבית המקדש, וכדאיתא בגמרא (מנחות קי ע"א): "'זאת התורה לעולה'... (ויקרא ז, לז), כל העוסק בתורה כאילו הקריב עולה", והיינו שעל ידי לימוד התורה זוכים לכל הקדושות שהיו בבית המקדש.

הנה אנו מתפללים בכל יום כמה וכמה תפילות על בנין בית המקדש וביאת המשיח, "תקע בשופר גדול...", "את צמח דוד עבדך...", "ולירושלים עירך...", "ותחזינה עינינו...", ובסוף התפילה אנו מבקשים: "יהי רצון מלפניך... שיבנה בית המקדש במהרה בימינו ותן חלקנו בתורתך", ולכאורה מהי השייכות בבניית בית המקדש ל'ותן חלקנו בתורתך', אלא הענין היא כמו שאמרנו מקודם, שעל ידי לימוד התורה זוכים לאותם דברים שזכו על ידי בנין בית המקדש, ולכן אנו מבקשים שני הדברים יחדיו.

סיום מסכת – ה' אב תשס"ה

'כבוד אחר כבוד' – הודאה על שניצל מצרתו והשלמת התשובה

וזאת תורת זבח השלמים אשר יקריב לה' (ויקרא ז, יא).

איתא במדרש (ויקרא רבה ט, ב) "דבר אחר 'זובח תודה יכבדני' (תהלים נ, כג) רב הונא בשם רב אחא יכבדני אין כתיב כאן אלא 'כבדני' כבוד אחר כבוד.

ויש לפרש כוונת דברי המדרש "כבוד אחר כבוד", דהנה רש"י (תהלים ס) פירש: "זובח תודה יכבדני, המביא לי זבח של תשובה והודאה על עונותיו הוא יכבדני", וקשה הלא קרבן תודה אינו בא על חטא, אלא כהודאה על הצלת האדם מאחד מהארבעה דברים שצדיקים להודות עליהם כאשר יצא בשלום מן הסכנה ואם כן מהי כוונת רש"י בפירושו: "זבח של תשובה והודאה על עונותיו".

ויש לומר הענין בזה, דהנה אמרו חז"ל (שבת נח ע"א): "אין יסורים בלא עון", ולכן "אם רואה אדם שיסורין באין עליו יפשפש במעשיו" (ברכות ה ע"א), אמנם לאחר שהשי"ת עזרו והושיעו מצרתו ויצא מן הסכנה, אל יחשוב האדם שתשובתו בעת הצרה היתה ברוב רחמיו וחסדיו ית"ש, שמיד הוא, אלא עליו לדעת שישועתו היתה ברוב רחמיו וחסדיו ית"ש, שמיד כאשר האדם פותח בתשובה הקדוש ברוך הוא מרחם עליו לחלצו מן המיצר, ועתה עליו להשלים את התשובה שהתחיל בעת צרתו ולתקן את אשר עליו לתקן. וזה שפירש רש"י: "המביא לי זבח של תשובה והודאה על עונותיו הוא יכבדני", כי הקרבן תודה הוא גם "זבח של תשובה והודאה על עונותיו", לפי שמוטלת עליו החובה להשלים עתה את תשובתו.

וזהו הכונה במדרש: "כבוד אחר כבוד", והיינו שהקרבן תודה כולל שני עניני כבוד, תודה על החסד שעשה השי"ת עמו להוציאו מצרה לרוחה, וכן "זבח של תשובה והודאה על עונותיו", כאמור.

כ"ק מרן אדמו"ר מהרי"ד ז"ע

הזכירו כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א – סעודה א' פורים המשולש תשס"ה

'מחציתה בבוקר' – בכחינת זירוז ותשובה 'מחציתה בערב' – בכחינת עריבות ושמחה

זה קרבן אהרן ובניו אשר יקריבו לה' ביום המשח אותו עשירית האיפה סולת מנחה תמיד מחציתה בבוקר ומחציתה בערב (ויקרא ו, ג).

ובמדרש (ויקרא רבה ח, ג) איתא: "חביב קרבנו של אהרן לפני הקדוש ברוך הוא כקרבן של נשיאים, בקרבנות של נשיאים כתיב (במדבר ז, יז) 'זה קרבן נחשון בן עמינדב', וכאן כתיב 'זה קרבן אהרן'".

וראית' כתוב בספרי יראה (שפת אמת פרשת צו תרמ"ז ד"ה ובמדרש; ישמח משה ח"א בפתיחה ד"ה או יאמר), שכל יהודי כשעושה מצוה בפעם ראשונה, עושה אותה בשלימות גדולה ביותר, כמו כן במצוה שהיא מזמן לזמן כמו תקיעת שופר וסוכה וד' מינים עושה אותה האדם בשלימות גדולה, בהתעוררות הלב באהבה ויראה, אבל מצוה שצריך לעשות בכל יום עושה אותה אחרת.

והנה הנשיאים כשהביאו בפעם ראשונה, והביאו רק פעם אחת, והקריבו את הקרבן, בוודאי היתה פעולתם בשלימות הגדולה ביותר, וזה שאומר המדרש שאהרן הכהן שהיה צריך להביא בכל יום מנחת חביתין, שלא נחשוב ונאמר כי גלגל שהיה צריך להביא בכל יום, על כן לא היתה

שבת הגדול

'שבת הגדול' - מאחר ובו נתהפך מידת האבות לרחם על בניהם כדי שכלל ישראל יצאו ממצרים בגוף ובנפש

ה"בית יוסף" (אורח חיים סימן תל) מביא מהתוספות (שבת פז ע"ב ד"ה ואותו יום חמישי בשבת היה) בשם המדרש (תנחומא ישן בא ד"ה ומת כל בכור; מדרש תהלים קלו ד"ה למכה מצרים בבכוריהם) הטעם שקורין את השבת שלפני הפסח "שבת הגדול", דהנה פסח מצרים היה מקחו בעשור לחודש, שהיה באותה שנה בשבת, כמובא בטור (אורח חיים סימן תל), וכשלקחו בני ישראל את פסחיהם באותה שבת, "נתקבצו בכורות של מצרים אצל ישראל ושאלום למה היו עושין כך, אמרו להם זבח פסח הוא לה', שיהרגו בכורי מצרים, הלכו אצל אבותיהם ואל פרעה לבקש ממנו שישלחו ישראל ולא רצו, ועשו בכורות מלחמה והרגו מהם הרבה, הדא הוא דכתיב (תהלים קלו, י) 'למכה מצרים בבכוריהם'".

וקשה, מה היתה הישועה לבני ישראל בכך שהמצרים נלחמו ביניהם והרגו זה את זה, והרי כל הימים טובים נקבעו על שם הישועה שנעשו בהם לבני ישראל.

ונראה לבאר הענין, דהנה בדרך הטבע אב מרחם על בנו, כדכתיב (תהלים קג, ג): "כרחם אב על בנים", ואם כן היתה צריכה להתעורר בלבם של המצרים רחמנות על בניהם, שהרי כבר ראו את יכולת השי"ת בתשע המכות שהביא עליהם, ובדאי ידעו שגם מכת בכורות שהתירה עליה משה רבנו תתקיים, והיו צריכים לשלוח את בני ישראל ממצרים, כדי להציל את חיי בניהם, אלא הקדוש ברוך הוא שינה את הטבע ונתן בהם מדת אכזריות שלא ירחמו על בניהם ולא יסכימו ליציאת בני ישראל, עד שהוציאים הקדוש ברוך הוא ביד חזקה ובזרוע נטויה.

והטעם שעשה השי"ת כך, כדי שבני ישראל יצאו ממצרים באופן שלא יהיו חייבים להכיר טובה להמצרים על שחרורם, כי על ידי חיוב הכרת הטובה היתה נשארת עדיין איזו זיקה נפשית בין בני ישראל והמצרים, ורצון הקדוש ברוך הוא היה שהיציאה ממצרים תהיה חרות מוחלטת, בגוף ובנפש, כמו שפירש בספר "מעשי ה'" (מעשי מצרים פירוש ההגדה ד"ה עבדים היינו) את מה שאומרים בהגדה "עבדים היינו לפרעה במצרים, ויוציאנו ה' אלקינו משם ביד חזקה ובזרוע נטויה, ואילו לא הוציא הקדוש ברוך הוא את אבותינו ממצרים, הרי אנו ובנינו ובני בנינו משועבדים היינו לפרעה במצרים": "שאם לא היה מוציאים ביד חזקה, היו בנינו ובני בנינו משועבדים לפרעה במצרים, שאין ספק שהעבד המשוחרר, שאדוניו שחררו לעולם, העבד ההוא עם היות שלא יקרא עבד, עם כל זה הוא משועבד לאדוניו, וכן בניו ובני בניו עד עולם, דאם לא כן היה כפוי טובה, ולא היה החרות מוחלט אם היה משועבד, ומפני זה גם כן לא רצה השי"ת להוציאם ברצון פרעה, רק בעל כרחו על ידי מכות משונות ורעות, באופן שלא נשארו משועבדים לו כלל וכו', שעל ידי שהוציאנו ביד חזקה, הוציא אותנו משעבוד, שלא נהיה משועבדים לפרעה על ששחררנו ברצונו, ובזה יהיה החרות מוחלט, שאם היה בריצונו לא היה החרות מוחלט".

וזוהי הטובה והישועה הגדולה שיצאה לבני ישראל מנס זה שהאבות התאכזרו על בניהם ולא נתנו לבני ישראל לצאת, שבכל היתה יצאתם על ידי נסים ונפלאות, שלא ברשותם, ועל ידי זו היתה היציאה חרות מוחלטת בגוף ובנפש, ולכן על שם נס זה קורין אותו: "שבת הגדול".

כ"ק מרן אדמו"ר מהרי"ד זי"ע
הזכירו כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א - סעודת הילולא כ"ה חשוון תש"ס;
תשס"א; סעודה א' שבת חנוכה הב' פרשת מקץ תש"ס; ועוד

מרים הנביאה - י ניסן

'מה פרה אדומה מכפרת' - שאף מיתת צדיקים 'מטהר ממאים' - שמכפרת על כלל ישראל 'ומטמא מהורים' - שאין מי שישפיע אוצרות קדושה ומתהרה

אחר הפרשה של פרה אדומה כתוב הפרשה של מיתת מרים. "למה נסמכה פרשת מרים לפרשת פרה לומר לך מה פרה אדומה מכפרת אף מיתת צדיקים מכפר" (רש"י במדבר כ, א ד"ה 'ותמת שם מרים'; ומקורו מועד קטן כח ע"א).

מהו הכוונה "מה פרה אדומה מכפרת" היה צריך לומר מה קרבנות מכפרים ולמה הפרה אדומה דווקא.

אלא דהנה כשצדיק מסתלק מן העולם, אזי זה טובה לאנשים הפשוטים, כי שהצדיק מסתלק מן העולם, אז הרבה פעמים הצדיק כפרה עבור כלל ישראל, אבל מצד שני כשהצדיק הוא בעולם הזה הוא משפיע אוצרות קדושה ואוצרות יראה ואוצרות טהרה.

וזהו כמו פרה אדומה ש"מטהר ממאים ומטמא טהורים" (יוצר לשבת פרה), כשצדיק מסתלק מהעולם הזה אזי לאנשים פשוטים זהו כפרה ותיקון, אבל מצד שני מטמא טהורים.

ולכן כתיב הסמיכות של פרה אדומה למיתת מרים שכמו שפרה שהיא מטהר ממאים ומטמא טהורים כמו כן במיתת צדיקים יש את שניהם.

קידושא רבה פרשת חוקת תשסו

מורן ה'בית יוסף' זי"ע - יג ניסן

הבית יוסף בעת שקרא קריאת שמע בכל יום מסר נפשו

כ"ק א"ז (מרן אדמו"ר מהרי"ד זי"ע) ז"ל שאל פעם את אביו כ"ק א"ז (מרן אדמו"ר מהרי"ד זי"ע) ז"ל: דאיתא (פרשת בשלח ד"ה "אור ליום שבת") דהמגיד אמר להבית יוסף שיזכה לעלות במעלות הצדיקים ולישרף על קידוש ה', והלא יודעים שהבית יוסף נפטר כמו כל אדם.

ותירץ לו כ"ק א"ז ז"ל שהבית יוסף כל יום כשקרא קריאת שמע מסר נפשו על קדושת שמו יתברך דיש שני בחינות של מסירות נפש, יש בחינה של מסירות נפש שיהודים מוסרים נפשם ממש ליהרג בפועל ממש על קידוש השם, ויש בחינה של מסירות נפש מחיים, שבכל יום מקבלים על עצמם למסור נפשם על קידוש השם להשי"ת, ו"מחשבה טובה הקדוש ברוך הוא מצרפה למעשה" (קידושין מ ע"א), אד"ק ז"ל.

לעקד און בראנפין כג שבט תשלב; פרשת ויקרא - סעודה ג תשע

הבית יוסף נסתלק הרבה פעמים אלא שהשי"ת החייהו מחדש

כ"ק זקני ז"ל (מרן אדמו"ר מהרי"ד זי"ע) אמר שכ"ק אבי זקני ז"ל (מרן אדמו"ר מהרי"ד זי"ע) שאל את כ"ק א"ז ז"ל די ערשטע בעלזא רב (מרן אדמו"ר מהרי"ד זי"ע) על מה שמובא במגיד מישרים להבית יוסף (פרשת בשלח ד"ה "אור ליום שבת") שיזכה למוט על קידוש ה', ולא מצינו שהבית יוסף נפטר על קידוש ה', אמר לו כ"ק זקני ז"ל די ערשטע בעלזא רב, שהבית יוסף נסתלק הרבה פעמים על קידוש ה', אלא שהשי"ת ריחם עליו והכניס בו שוב חיות חדשה.

פרשת אחרי - סעודה א שבת הגדול יד ניסן תשס"ח; פרשת אמור - סעודה א תשס"ז; סעודה ב זי אייר תשעג

כתיב בפסוק (משלי ד', ב') 'כי לקח טוב נתתי לכם תורתִי אל תעזבו', ויש קושיא דבפסוק אחד כתיב שהתורה היא 'לקח' וגם שהתורה היא מתנה, 'כי לקח טוב נתתי לכם', 'לקח' משמע מכירה - חפץ שקונים, 'נתתי לכם' משמע במתנה.

ונקדים מכ"ק אבי זקני (מרן אדמו"ר מהר"י ז"ע) ז"ל, שפירש 'פלאות עדותיך על כן נצרתם נפשי' (תהלים ק"ט, ט, כ"ט), מהו הפשט, וכי משום ש'פלאות עדותיך' לכן 'על כן נצרתם נפשי'.

ואמר כ"ק אבי זקני ז"ל שכדי להשיג טעמים ורזי התורה אי אפשר אלא אם כן יהודי מקדש את רמ"ח אבריו ושס"ה גידיו, רמ"ח מצוות עשה ושס"ה מצוות לא תעשה, ועל ידי זה עוזר לו השי"ת שיוכל להשיג אפילו את הטעמים וסודות התורה, ובוה פירש כ"ק אבי זקני ז"ל 'פלאות עדותיך' יש חלק בתורה שהוא 'פלאות' - סודות התורה, 'על כן' העצה לכן היא 'נצרתם נפשי', על ידי שיקיימו את התורה, רמ"ח מצוות עשה ושס"ה מצוות לא תעשה, יזכו להשיג אפילו את סודות התורה, טעמי התורה וסודות התורה.

ועל פי הקדמה זו של כ"ק אבי זקני ז"ל הוא טוב מאד, הרי ישנו חלק בתורה שהוא 'לקח טוב' שיהודי יכול על ידי יגיעה להשיגה, אבל ישנה חלק בתורה שעל ידי יגיעה בלבד אי אפשר להשיגה, אלא על ידי שיהודי מקדש ומטהר רמ"ח אבריו ושס"ה גידיו, עוזר לו השי"ת שישגיגה, הרי שיש בתורה חלק שהוא 'לקח', וחלק שהוא 'נתתי לכם' - מתנה.

כדי שיזכה לקדש את רמ"ח אבריו ושס"ה גידיו, על ידי רמ"ח מצוות עשה ושס"ה מצוות לא תעשה, צריך קודם ללמוד כדי שידעו לדעת 'את המעשה אשר יעשו' (שמות י"ח, כ'), וזהו 'נתתי לכם', ולכן נתן השי"ת את התורה כדי שילמדו, ועל ידי שילמדו ידעו איך לעשותם, ואחר כך יזכו לחלק הנגלה שבתורה שהוא 'לקח' ולחלק הנסתר בתורה שהוא 'נתתי לכם', 'לקח טוב נתתי לכם', קודם להכל הוא 'תורתִי אל תעזבו'.

מקודם בא משה רבינו וסיפר לבני ישראל שהשי"ת רוצה ליתן את התורה 'את כל דברי ה' ואת כל המשפטים', ויען כל העם קול אחד ויאמרו כל הדברים אשר דבר ה' נעשה' - נקיים בפועל ממש, אחר כך כשהקריבו בני ישראל קרבנות, ועל ידי שקיימו שם מצוות מילה, טבילה, והזאת דמים, כמו שפירש רש"י (ד"ה 'באגנות', ומקורו יבמות מ"ו ע"ב; כריתות ט' ע"א), נתעלו בני ישראל והבינו שיש חלק בתורה שכל מי שלומד אותו יכול להבינו, ויש חלק בתורה שמקודם צריך להתקדש ולהטהר, ואחר כך אפשר להבינו.

ולכן כאשר 'ויקח את ספר הברית ויקרא באזני העם ויאמרו כל אשר דבר ה' נעשה' כל מה שאמר השי"ת נקיים, ועל ידי שנקיים את כל המצוות, זוכה ל'נשמע' שנזכה להשיג בבחינת "תא שמע", אפילו מה שאי אפשר להשיג סתם כך, אבל על ידי שמקיימים את המצוות, תר"ג מצוות, יזכו להשיג גם את מה שאי אפשר להשיג, ועל זה אמרו בני ישראל 'כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע'.

וזוהו הענין "ובאו כולם בברית יחד, נעשה ונשמע אמרו כאחד" (זמר "יום שבתון"), 'נעשה ונשמע' חלק התורה שהוא 'נעשה', והחלק שהוא 'נשמע' שזוכים לה אחר כך.

"ופתחו וענו ה' אחד, ברוך הנותן ליעף כח" הם הבינו שיש חלק בתורה שיהודי היגע בתורה יכול להשיגה, אבל יש חלק בתורה שהשי"ת צריך להשפיע מלמעלה כדי שיוכלו להשיגה, ועל כך אמרו "ופתחו וענו ה' אחד, ברוך הנותן ליעף כח", שהשי"ת יעזור שנוכל להשיג את כל התורה, בין חלק הנגלה שבתורה ובין חלק הנסתר שבתורה.

מוצאי שבת פרשת יתרו - כ"ג שבט תשס"ז

'נעשה ונשמע אמרו כאחד - ללא הכנה משום 'ופתחו וענו ה' אחד' - והשי"ת יעזור ויתן כח לקיים את התורה הק'

כתיב בפסוק (שמות י"ט, ג): 'ומשה עלה אל האלקים ויקרא אליו ה' מן ההר' וגו', ואיתא במדרש (שמות רבה כ"ח, ב') שהשי"ת אמר למשה רבינו שילך לומר לבני ישראל, והאפילו שהתעסקו עד עתה בחומר ובלבנים יבאו עתה לקבל את התורה, למה כך, בזכות שאמרו: 'נעשה ונשמע' (שמות כ"ד, ז).

וביאר כ"ק א"ז ז"ל (מרן אדמו"ר מהר"י ז"ע) את המדרש, דהנה איתא במדרש בשיר השירים (ד', ה'): "אתי מלבנון כלה... תמן תנינן (כתובות נ"ז ע"א): "נותנים לבתולה שנים עשר חודש", שנותנים לכלה שנים עשר חודש כדי שתתכונן לחתונה, והשי"ת אמר: 'אתי מלבנון כלה', שמהחומר ומהטיט ומהלבנים תבואו מיד לקבל את התורה, אבל אחשוורוש שמלך טיפש היה אמר: 'ששה חדשים בשמן המר וששה חדשים בבשמים' (אסתר ב', ב').

ודקדק כ"ק אבי זקני ז"ל, למה אומר המדרש על אחשוורוש שלא טוב עשה, דלפי מה שהגמרא אומרת: "נותנים לבתולה שנים עשר חודש", הרי עשה אחשוורוש טוב מאוד במה שאמר: 'ששה חדשים בשמן המר וששה חדשים בבשמים'.

אלא מאי, אמר כ"ק אבי זקני ז"ל שכוונת המדרש הוא, דהנה אדם פשוט כשהולך לחתונה צריך להתכונן לחתונה לאט, ולכן צריך י"ב חודש, אבל מלך, וכי כלום חסר מבית המלך, ולמה צריך י"ב חודש, וממילא לא עשה אחשוורוש טוב, וכמו כן אם השי"ת היה מחכה לבני ישראל שיתכוננו לקבלת התורה בכוחות עצמם באתערותא דלתתא לבד, היה זה עבודה גדולה וגם עבודה ארוכה, אבל השי"ת נתן מיד לבני ישראל את התורה, וכיון שהיה לבני ישראל רצון לקבל את התורה, השפיע להם השי"ת מלמעלה קדושה רבה למאוד, כמו דאיתא בגמרא (שבת ק"ד ע"א): "בא ליטהר מסייעין אותו", "אדם מקדש עצמו מונט מקדשין אותו הרבה, מלמטה מקדשין אותו מלמעלה" (יומא ל"ט ע"א), וכן איתא במדרש (שיר השירים רבה ה', ב') שהשי"ת אמר לבני ישראל פתחו לי פתח של תשובה כחודו של מחט ואני אפתח לכם פתחים גדולים כאולם, וכך עשה השי"ת עם בני ישראל, שהוציאם מיד ממצרים - מהחומר מהטיט ומהלבנים, כשהיו בתכלית השפלות - 'ואת ערום ועריה' (יהוה"ק ט"ז, ז), והגביהם עד רום המעלות.

ועל פי זה פירש כ"ק אבי זקני ז"ל את כוונת המדרש, 'אתי מלבנון כלה', שתיכף כשהיה לבני ישראל רצון לקבל את התורה וכבר הלכו בדרך השי"ת, הוציאם השי"ת מהחומר ומהטיט ומהלבנים והעלה אותם עד רום המעלות, ואחר כך אומר המדרש שזה היה בזכות שאמרו: 'נעשה ונשמע', שבני ישראל אמרו 'נעשה' קודם ל'נשמע' שהוא שונה מהסדר, שהרי היו צריכים לומר: 'נשמע ונעשה', ובגלל שאמרו 'נעשה' קודם ל'נשמע', והיינו שידעו והאמינו באמונה שלימה שהשי"ת יעזור להם שיוכלו לקבל את התורה, בכוח הזה קיבלו את התורה, ולכן אמרו 'נעשה' קודם ל'נשמע'. כך אמר כ"ק אבי זקני ז"ל.

ובדבריו הקדושים אפשר להבין את הזמירות של שבת (בסעודה שלישית בזמר "יום שבתון") שאומרים: "ובאו כולם בברית יחד נעשה ונשמע אמרו כאחד", בני ישראל אמרו 'נעשה' קודם ל'נשמע', ולמה, מפני: "ופתחו וענו ה' אחד ברוך הנותן ליעף כח", דהיינו שהשי"ת יעזור לנו ויתן לנו כוח לקיים את התורה.

יום ד' פרשת משפטים - כ"ג שבט תשס"ה

'נעשה ונשמע אמרו כאחד' - על ידי שזכבו עצמם בקיום המצוות יזכו להשגת התורה 'ברוך הנותן ליעף כח' - שהשי"ת יעזור ויבלו להשיג את כל התורה

כתיב בתורה (שמות כ"ד, ג) ויבא משה ויספר לעם את כל דברי ה' ואת כל המשפטים ויען כל העם קול אחד ויאמרו כל הדברים אשר דבר ה' נעשה, וכתיב בהמשך הפסוק (פסוק ה' - ז') וישלח את נערי ישראל ויעלו עולות ויזבחו וזבחים שלמים לה' פרים. ויקח משה חצי הדם וישם באגנות וגו'. ויקח ספר הברית ויקרא באזני העם ויאמרו כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע. וידוע הדיוק, למה אמרו בני ישראל מקודם 'נעשה', ואחר כך אמרו 'נעשה ונשמע'.

שבת כג-כט

**'הרואה... צריך לברך' - על ידי הסתכלות בנרות חנוכה
נמשכת קדושה לאדם**

בגמרא (שבת כג ע"א) אמרו: "הרואה נר של חנוכה צריך לברך", וכן נפסק ב"שולחן ערוך" (אורח חיים סימן תרעו סעיף ג), ויש להבין הענין שבנר חנוכה תקנו לברך גם על הראיה בלבד, מה שלא מצינו כן בשאר כל המצוות.

ויש לומר, דהנה היונים גזרו לבטל מבני ישראל מצוות שבת ומילה וטבילת נדה (ראה מגילת אנטיוכוס), והענין הוא, כי בשלוש מצוות הללו תלויה קדושת יוסף הצדיק (זוהר חדש כ"ט ע"א), והיונים ידעו שעיקר כחם של בני ישראל לעמוד איתן כנגד אומות העולם, הוא התקדשותם בקדושת יוסף הצדיק, ולכן אזרו עוז לעקור מבני ישראל את קדושת יוסף הצדיק, כדי שיוכלו להתגבר עליהם ולשעבדם תחת ידם.

ולכן כאשר בני ישראל מסרו את נפשם על קיום שלשת מצוות אלו, שבת, מילה, נדה, שראשי תיבותם הוא: "שמן", ונצחו את היונים, עשה להם הקדוש ברוך הוא את הנס דייקא בפך אחד "של שמן שהיה מונח בחותמו של כהן גדול" (שבת כא ע"ב), שהוא בבחינת "שפתי כהן ישמרו דעת" (מלאכי ב. ז), ואמרו רז"ל (שבת לא ע"א): "ודעת", זה סדר טהרות, להורות בזה, שבזכות מסירות נפשם של בני ישראל לקיים מצוות אלו, נמשכה עליהם קדושת יוסף הצדיק, וזכו להתגבר על היונים ולכל הנסים והנפלאות, ולפי שבזמן הנס נמשכה לבני ישראל קדושת יוסף הצדיק, על כן זוכים שבימי החנוכה יכולים להתקדש בקדושה זו ולתקן את כל הפגמים.

והנה שנינו (זבחים קיב ע"ב), שבמשכן שילה "קדשי קדשים נאכלין לפנים מן הקלעים, וקדשים קלים ומעשר שני בכל הרואה", ופירש רש"י: "בכל הרואה, במקום שרואין משם את שילה", ובגמרא (שם קיח ע"ב) אמרו הטעם לכך שבמשכן שילה נאכלין קדשים קלים ומעשר שני בכל מקום שרואין משם את שילה: "רבי אבהו אמר, אמור קרא (בראשית מט, כב) 'בן פורת יוסף בן פורת עלי עין', עין שלא רצתה לזון וליהנות מדבר שאינו שלו ('אשת אדוניו. רש"י), תזכה ותאכל כמלא עיניה", וכן הוא במדרש (במדבר רבה יד, ו-ז): "'בן פורת יוסף בן פורת עלי עין', שעלם עינו מאשת פוטיפר, ומן המצטריות 'בנות צעדה עלי שור' (בראשית שם), ולפיכך 'עלי שור', אמור רבי ראובן, מהו 'עלי שור', אמור הקדוש ברוך הוא, עלי לשלם שכר אותה העין, כיצד, שנו רבותינו, שהיו אוכלים במקדש קדשים קלים תוך החומה, לפני מחומת ירושלים, אבל בשילה, שהיה חלק יוסף, אוכלין אותן בכל הרואה", והיינו שמאחר שיוסף הצדיק קידש את ראייתו, על כן זכה שבמשכן שילה, שהוא בחלקו, נמשכת הקדושה אפילו על ידי ראייה בלבד.

וזה יש לומר הענין שתקנו חז"ל לברך גם על ראית נרות החנוכה, כי מאחר שבחנוכה נמשכת קדושת יוסף הצדיק, כאמור, זוכים על ידי הסתכלות וראית נרות חנוכה להתקדש בקדושת יוסף הצדיק, ולתקן את כל מה שפגם האדם בעיניו, כמו שבחלקו של יוסף נמשכת הקדושה אפילו על ידי ראייה בלבד, ומשום כך תקנו לומר "ואין לנו רשות להשתמש בהן, **"אלא לראותן בלבד"**, כי על ידי ההסתכלות והראיה בהן נמשכת קדושה לאדם.

כ"ק מרן אדמו"ר מהרי"ד זי"ע

**ברכת "להדליק נר חנוכה" רומזת שעל ידי התחלה בקדושה
זוכים לתוספת קדושה בכל עת**

מאי מברך... מברך אשר קדשנו במצותיו וצונו להדליק נר של חנוכה (שבת כג ע"א; שולחן ערוך אורח חיים סימן תרעו סעיף א).

ויש להבין, מפני מה לא תקנו חז"ל את נוסח הברכה: להדליק נרות חנוכה, שהרי מצוה מן המובחר היא להיות מוסיף והולך בכל לילה, כמו המהדין מן המהדרין (שולחן ערוך אורח חיים סימן תרעא סעיף ב), והגם שבליילה הראשונה מדליקין נר אחד בלבד, וכן בכל לילה עיקר המצוה הוא בנר אחד לכל בני הבית, כמו שאמרו בגמרא (שבת כא ע"ב): "תנו רבנן, מצות חנוכה נר איש וביתו", אבל בשביל שאר הלילות היה לכאורה ראוי יותר לברך: להדליק נרות חנוכה, כי גם לפי עיקר המצוה שייך לומר "נרות", שכן המצוה היא להדליק בכל שמונת ימי החנוכה.

ויש לומר, דהנה "חנוכה" הוא מלשון חינוך (עין של"ה הק' פרשת וישב אות י"ב בהגה"ה), על פי הכתוב (משלי כב, ו): "חנוך לנער על פי דרכו גם כי יזקין לא יסור ממנה", והיינו שימי הנעורים הם יסוד גדול אצל האדם, וכאשר שנות הנעורים הם בטהרה וקדושה כראוי, הקדושה שהורגל בה האדם מנעוריו מסייעת לו במשך כל ימי חייו, שיוכל להתעלות בכל עת יותר ויותר.

והנה בגלות יון, כשעמדה מלכות יון הרשעה על בני ישראל להשכיחם את התורה ולהעבירם מחוקי רצונו יתברך, שח"ו לא יהיו דבוקים ומקושרים בקדושתו יתברך שמו, וכמעט כלתה אז קדושת ישראל ח"ו, כמו שאמרו במדרש (בראשית רבה ב, ד; ירושלמי חגיגה ב ע"ב): "וחשך (בראשית א, ב), זה גלות יון, שהחשיכה עיניהם של ישראל בגזרותיהן", עד שהקדוש ברוך הוא ריחם על עמו, והאיר את אורם של הכהנים החשמונאים שבדור, ועוררו את כח הקדושה בבני ישראל, ושבבו בתשובה וטהרו וקדשו את עצמם, ולפי שנתחנכו בני ישראל על ידי הכהנים לעבודת השי"ת מחדש, כענין שמחנכים את הנער בילדותו, על כן נקרא "חנוכה" מלשון חינוך, ומשום כך תקנו רז"ל להדליק ביום ראשון אחד, ומכאן ואילך מוסיף והולך, לרמז בזה שעל ידי ההתחלה שהיא בקדושה, זוכים מתוך כך לתוספת קדושה ולהתעלות ממדרגה למדרגה בכל עת יותר ויותר, וכמו שאמרו רז"ל (יומא לט ע"א): "אדם מקדש עצמו מעט, מקדשין אותו הרבה" (עין שם).

וזהו הענין שתקנו לברך: "להדליק נר חנוכה", ללמדנו בזה, שהעיקר הוא ההתחלה, שהיתה מכח הכהנים החשמונאים שעוורו את כח הקדושה בבני ישראל, שעל כך רומז הנר האחד של יום הראשון, ומכח ההתחלה שהיתה בשלימות הקדושה, זכו לתוספת האור והקדושה בשאר הלילות, וכן הוא גם באדם, שעל ידי שנות הנעורים כשהן בטהרה ובקדושה כראוי, זוכה האדם להיות מוסיף והולך בקדושה בכל עת יותר ויותר.

כ"ק מרן אדמו"ר מהר"ש זי"ע